

УДК 378

DOI <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2022.3.10>

Н. М. ТКАЧУК

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри економічної та соціальної географії,

Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна

Електронна пошта: nadia.tkachuk4@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-8018-9733>

Ю. М. БАРСЬКИЙ

доктор економічних наук, професор,

декан географічного факультету,

Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна

Електронна пошта: barsky.yuriy@vnu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0001-9937-9847>

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ГЕОГРАФІЇ, ЕКОНОМІКИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В НУШ

У статті розглянуто важливість практичної складової в підготовці майбутніх учителів географії, економіки у закладах вищої освіти. Констатовано, що в умовах реформування загальної середньої освіти є необхідним урахування концептуальних положень НУШ та законодавчо-нормативної бази у змісті освітньо-професійних програм підготовки педагогічних кадрів, особливо практико зорієнтованого аспекту, технологій викладання. Підкреслено, що важливо проєктувати результати навчання здобувачів вищої педагогічної освіти на майбутню професійну діяльність в умовах Нової української школи, забезпечувати формування технологічної складової професійної компетентності задля реалізації компетентнісного підходу при викладанні шкільних курсів географії, економіки в НУШ. Мета запропонованого дослідження полягає у обґрунтуванні практико зорієнтованого аспекту підготовки майбутніх учителів географії, економіки базової школи у Волинському національному університеті імені Лесі Українки. Для вирішення цієї проблеми автором статті проаналізовано нормативно-правову базу, розкрито зміст освітньо-професійної програми підготовки майбутніх учителів географії, економіки за I (бакалаврським) рівнем вищої освіти у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, представлено результати вивчення рівня задоволення здобувачів організацією та змістом практико зорієнтованого аспекту ОП. Наукова новизна матеріалу полягає у тому, що автор презентує апробований досвід змісту та організації практики за освітньою програмою, яка не має аналогів у середовищі вищої освіти. Запропонований матеріал може бути використаним для підготовки майбутніх учителів географії, економіки в інших закладах вищої освіти. Зроблені висновки про важливість перегляду та удосконалення практико зорієнтованого аспекту підготовки з огляду на етапи реформування шкільної освіти в межах концептуальних засад Нової української школи. Стаття узагальнює досвід роботи кафедри економічної та соціальної географії Волинського національного університету імені Лесі Українки, пропонує авторське бачення шляхів удосконалення, результати соціологічного опитування здобувачів вищої освіти щодо проблеми.

Ключові слова: майбутні вчителі, компетентність, освітньо-професійна програма, практика, підготовка.

Вступ. Здійснення підготовки майбутніх вчителів географії, економіки в умовах системного реформування шкільної освіти зумовлює необхідність урахування концептуальних положень Концепції Нової української школи, Державного стандарту базової середньої освіти (2020), Професійного стандарту вчителя закладу загальної середньої освіти (2020), а також контексту Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», підзаконних нормативних актів та положень. Наразі склада-

ється ситуація, що заклади загальної середньої освіти не лише відчують запит суспільства, вплив тенденції його розвитку, але й впливають на нього [Голота 2020: 47], зокрема і на зміст освітньо-професійних програм підготовки вчителів у закладах вищої освіти. Виклики чергового етапу реформи, зокрема перехід на новий Державний стандарт базової середньої освіти, спонукають до трансформації змісту, перегляду використання інноваційних технологій навчання, забезпечення комунікації на рівні діа-

логу та партнерства в освітньому середовищі закладу вищої освіти. Необхідно враховувати, що сучасний освітній процес на рівні базової школи вимагає формування професійних компетентностей майбутнього вчителя географії, економічних дисциплін в НУШ, які дозволять йому використовувати «...методи викладання, засновані на співпраці (ігри, проекти – соціальні, дослідницькі, експерименти, групові завдання тощо)» [Концепція НУШ 2016]. При цьому найважливіше завдання шкільної географії, традиційно, полягає у формуванні предметної географічної та ключових компетентностей, спрямованих на їхнє застосування у майбутньому дорослому житті [Концепція 2018]. Важливість формування предметної компетентності учнів в межах шкільної програми полягає в тому, що вона є необхідною передумовою для підвищення конкурентоспроможності, збереження якості життя, охорони довкілля й гарантування національної безпеки [Мальчикова, Мезенцев 2022].

1. Постановлення проблеми

Обґрунтовуючи актуальність розгляду багатоаспектної проблеми підготовки вчителя географії, економіки до професійної діяльності в НУШ варто наголосити, що якість освіти беззаперечно визначається компетентністю вчителів та можливостями її використання в освітній практиці; професійні та особисті якості педагога є найважливішою умовою й запорукою успішного розвитку системи освіти [Чубрей 2020: 5].

В умовах реалізації освітнього процесу в закладах освіти на засадах компетентнісного, діяльнісного підходів особливої актуальності набуває практико зорієнтований аспект підготовки вчителів географії, формування у них здатності професійно провадити педагогічну діяльність, використовуючи на практиці сучасний науковий потенціал географії та інструментарій педагогічних інновацій.

2. Аналіз попередніх досліджень

Проблема підготовки майбутніх педагогів до здійснення професійної діяльності в різних аспектах досліджувалась вітчизняними науковцями.

Вивченням процесу становлення та розвитку професійної підготовки майбутніх вчителів географії займалось чимало українських дослідників, серед яких О. Браславська, Л. Вішнікіна,

О. Горбатюк, Л. Гуцал, О. Надтока та В. Надтока, О. Тімець, О. Топузов, О. Янкович та ін.

Питання теорія і практика професійної підготовки майбутніх учителів географії розглядали у своїй працях К. Борисенко, Г. Гордашевська, Л. Покась, Г. Попович, І. Рожі, О. Тімець, Б. Чернова, І. Шоробура та ін. Підходи до організації педагогічної практики у педагогічних закладах вищої освіти були розкриті у працях О. Абдулліної, Л. Булатової, Н. Голоти, Е. Кузьміної, Л. Хомич та інших.

Особливості змістової та технологічної підготовки вчителів в умовах реалізації компетентнісного підходу достатньо широко висвітлюються в останніх дисертаційних дослідженнях, наукових публікаціях.

Так, зокрема, ми врахували позицію Л. Хоружої щодо підходів трансформації змісту педагогічної освіти. Вчена визначає сучасні стратегії (аксіологічна, андрагогічна, акмеологічна, технологічна) зміни змісту, інтеграція яких уможливорює оновленню та сприяє підвищенню якості професійно-педагогічної освіти. Вказує на важливість врахування технологічної стратегії, яка покликана збагачувати вчителя новими процесуальними вміннями, розвивати власні здібності, оперувати інформацією, знаходити творче вирішення проблем, результативно та ефективно здійснювати педагогічні дії [Хоружа 2020].

О. Чубрей в дисертаційному дослідженні пропонує модель підготовки майбутніх учителів географії до професійної діяльності на засадах компетентнісного підходу. Однією з необхідних умов, на її думку, є оновлення змісту професійної підготовки майбутніх учителів географії відповідно до вимог інформаційного суспільства та реформування освіти [Чубрей 2020].

Підкреслюють важливість врахування компетентнісного підходу та врахування ролі географії в системі наук Д. Мальчикова, К. Мезенцев. Вказують, що якісна географічна освіта вимагає участі учнів, студентів у «робленні» географії (doing geography). «Одним з найважливіших способів вивчення географії є вихід за межі аудиторії для проведення польових досліджень – навчання «читати» ландшафти, ідентифікувати просторові патерни, спостерігати повсякденне життя» [Мальчикова, Мезенцев 2022 : 53–61].

О. Браславська, І. Рожі обґрунтовують теоретико-методичні основи формування компетентнісного підходу в контексті професійної підготовки учителів географії, акцентуючи важливість готовності до здійснення краєзнавчо-дослідницької роботи в школі [О. Браславська, І. Рожі 2019].

О. Топузов, Л. Вішнікіна підкреслюють: «Вчитель географії має розуміти, що географічна компетентність як результат навчання повинна забезпечувати здатність до застосування отриманих географічних знань, умінь і навичок, ціннісних установок і специфічного географічного мислення, сформованих на підґрунті здібностей й життєвого досвіду школярів, що необхідні для їхньої оптимальної діяльності у довкіллі, передбачення наслідків такої діяльності та вирішення власних життєвих задач і проблем» [О. Топузов, Л. Вішнікіна 2017 : 107].

Осмилення теоретичного матеріалу дозволило зробити нам висновки, що основою розробки освітньо-професійної програми підготовки вчителів географії, економіки для базової школи є компетентнісний підхід. Водночас аналіз теоретико-практичних моделей, змісту сучасної педагогічної освіти, підходів до формування предметної географічної та ключових компетентностей стали підставою для перегляду та оновлення практико-зорієнтованого аспекту ОПП «Середня освіта. Географія, Економіка» за спеціальністю 014 Середня освіта (Географія) освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра у Волинському національному університеті імені Лесі Українки.

Мета статті полягає в обґрунтуванні практико-зорієнтованого аспекту підготовки майбутніх вчителів географії, економіки базової школи у Волинському національному університеті імені Лесі Українки.

До завдань увійшли: аналіз нормативно-правової бази Університету щодо організації навчального процесу та практики, розкриття реалізації змісту освітньо-професійної програм підготовки майбутніх учителів географії в частині практичної підготовки, вивчення рівня задоволення здобувачів та відповідності змісту практичної частини до потреб здобувачів.

3. Результати та їх аналіз

Реалізація компетентнісного підходу у закладах вищої освіти орієнтує освітній процес на

формування у здобувачів теоретичних знань та створенні можливостей для їх закріплення, апробації в умовах майбутньої професійної діяльності, формування власного досвіду у вирішенні певних проблем. Підтверджуємо позицію науковців [Куземко 2020], що якість підготовки майбутніх педагогів залежить від систематичного, послідовного та практично-ефективного формування загальних та професійних компетентностей, які визначені нормативними документами, що регулюють освітню галузь.

Задля цього у Волинському національному університеті імені Лесі Українки відповідно до Положення про проведення практики здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки невід'ємною складовою освітньо-професійних (освітньо-наукових) програм підготовки фахівців різних освітніх рівнів кожної галузі, спеціальності є практика: навчальна і виробнича (педагогічна, асистентська, переддипломна) [Положення 2022].

Освітньою програмою I (бакалаврського) рівня вищої освіти «Середня освіта. Географія. Економіка» передбачено різні види педагогічної практики, які складають загалом 25 кредитів ЄКТС.

Починаючи з першого курсу студенти проходять навчальну комплексну природничу практику (II семестр), яка становить 4 кредити ЄКТС. Основна мета цієї практики – закріплення та поглиблення теоретичних знань про основні метеоеlementи, взаємозв'язки між ними, основні закономірності ходу метеоеlementів; різні водні об'єкти та методи проведення польових гідрологічних спостережень на середніх і малих річках; про залягання гірських порід та методи польових геологічних досліджень; про прийоми виконання топографічних зйомок і оформлення їх результатів у вигляді топографічних планів, профілів.

У польовий період здобувачі здійснюють низку практичних дослідницьких завдань (50 год), виїжджають на території, на яких можна спостерігати геологічні відслонення (кар'єри, виробки, скелі, тощо), проводити стаціонарні метеорологічні та польові маршрутні мікрокліматичні спостереження. Програмою практики передбачено щоденні спостереження на гідрологічному пості (р. Стир, м. Луцьк), вимірювання швидкості течії р. Сапалаївка,

здійснення підрахунків витрат води і характеристик стоку та інше. Цікавим етапом проходження польового періоду є екскурсія на метеостанцію м. Луцьк; виконання теодолітної, тахеометричної, окомірної зйомки місцевості і нівелювання. Завершальним етапом фізико-географічних досліджень практики є камеральний період та підсумкова конференція за результатами. Проходження всіх етапів практики (підготовчий, польовий, камеральний) є процесом усвідомлення першокурсниками важливості проведення досліджень та спостереження за змінами, які відбуваються у географічному середовищі під впливом природних і антропогенних чинників. Отриманий досвід здобувачі зможуть використати у майбутній професійній діяльності для організації дослідницької роботи учнів в межах шкільної навчальної програми з географії (виконання проєктів, досліджень), як важливого елементу реалізації компетентнісного підходу, слугуватиме основою цікавої позаурочної та позакласної краєзнавчої роботи з географії.

Різновидом навчальної практики для спеціальностей «Середня освіта» є психолого-педагогічна. Цю практику здобувачі ОПП «Середня освіта, Географія. Економіка» проходять впродовж 3 семестру (2,5 кредитів ЄКТС) без відриву від навчання у закладах освіти м. Луцька, а також в Університеті за умови карантинних обмежень у школах. В процесі виконання завдань практики поглиблюється формування спеціальних (фахових) компетентностей здобувачів. Майбутні педагоги вчать аналізувати та оформляти загальну інформацію про заклад освіти; відвідують уроки та виховні заходи, ведуть спостереження за поведінкою окремих учнів та класу загалом; укладають психолого-педагогічну характеристику учнівського колективу/учня; організують та проводять виховний захід. Реалізація практики супроводжується веденням щоденника психолого-педагогічних спостережень. Важливо, що досвід та знання, які отримують під час практики студенти II курсу є складовими формування цілої низки програмних результатів: знання закономірностей розвитку особистості, їх вікових особливостей та психології; знання та розуміння особливостей навчання різнорідних груп учнів, вміння організувати освітній

процес з урахуванням особливих потреб учнів; володіння формами та методами виховання учнів на уроках і в позакласній роботі, уміння відстежувати динаміку особистісного розвитку дитини; здатність у співпраці з класним керівником проєктувати психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище, керуватися в педагогічній діяльності етичними нормами, принципами толерантності, діалогу й співробітництва. При організації практики в закладах загальної середньої освіти завдання керівника практики полягає в акцентуванні уваги здобувачів на культуру установи (бази практики), цінності та етику спілкування в педагогічному колективі. Безпосереднє перебування в школі під час практики вперше дозволяє студентам стати частиною освітнього середовища в ролі майбутніх педагогів.

Волинський національний університет імені Лесі Українки має потужний ресурс для проведення навчальної професійно-орієнтованої практики на II курсі (4 семестр) – база практик табору «Гарт» на озері Світязь. Ландшафти Шацького природного національного парку дозволяють повноцінно зреалізувати мету практики, яка полягає в закріпленні та поглибленні теоретичних знань про взаємозв'язок та взаємообумовленість між компонентами геосистем (ландшафтів) на регіональному та локальному рівнях організації епігеосфери, а також вивчення наслідків (проявів) зональних та азональних закономірностей в конкретних польових умовах. Важливо, що проведення польової частини практики – це і можливість оздоровлення здобувачів, формування у них навичок комунікації, роботи в малих групах, співпраці у вирішенні завдань пов'язаних з організацією власного дозвілля, формування умінь конструктивно реагувати на конфліктні ситуації і налагоджувати порозуміння. Формування таких соціальних навичок (soft skills) є надзвичайно важливими у майбутній професійній діяльності.

Послідовність проведення різних видів за змістом практик укладено таким чином, щоб забезпечити системність апробації знань із педагогічної та теоретичної предметної складової, пропорційно та послідовно сприяти формуванню спеціальних (фахових) та спеціальних (предметних) компетентностей. Так, в оновленій освітньо-професійній програмі

(2021 р.) було введено навчальну практику в закладах загальної середньої освіти впродовж 5 семестру (3 кредити ЄКТС) без відриву від навчання. Вона носить пропедевтичний характер до педагогічної практики і є важливою складовою професійної підготовки майбутнього фахівця. Поєднує теоретичну підготовку з практичною діяльністю вчителя географії, економіки, забезпечує вдосконалення і втілення на практиці знань та вмінь, набутих у курсах педагогіки, психології, методики навчання географії, методики навчання шкільних курсів економіки; набуття досвіду самоорганізації педагогічної діяльності, стимулювання та розвиток пізнавальної активності, життєдіяльності учнів та організації взаємодії з ними. Основний період починається із 2-го тижня практики і закінчується на останньому тижні її тривалості. Впродовж цього періоду студентами-практикантами здійснюється така діяльність: спостереження уроку у вчителів географії, шкільних економічних курсів, обговорення уроку із керівником практики; підготовка практикантами конспектів пробного уроку та позакласного заняття з курсів географії або шкільних курсів з економіки; проведення пробного уроку та позакласного заняття; спостереження та аналіз пробних уроків, занять практикантів підгрупи. Особливість цієї практики полягає у тому, що здобувач орієнтується на підготовку до виконання професійних функцій вчителя географії, шкільних курсів економіки. Практикант вперше має змогу провести «пробний» урок за науково-методичної підтримки та детального аналізу керівником практики та вчителем.

В освітній програмі важливою складовою є навчальна економіко-географічна практика (за спеціальністю). За планом вона проводиться у 6 семестрі на базі установ та організацій, з якими укладено договори, шляхом проведення екскурсій на промислові та природоохоронні об'єкти. Вона носить краєзнавчий освітній і науково-дослідницький характер, оскільки поглиблює і закріплює теоретичні знання з фізичної, економічної і соціальної географії, дає змогу студентам сформуванню навчальних вмінь та навички самостійно здійснювати соціально-економічні дослідження під час комплексного економіко-географічного вивчення конкретного регіону, знайомить з елементами

галузових територіальних систем, вчить знаходити взаємозв'язок природних компонентів з соціально-економічними процесами в межах конкретної території.

Реалізація цілей практики сприяє формуванню, насамперед, інтегральної компетентності здобувача освіти I (бакалаврського) рівня: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності вчителя географії та економіки із застосуванням сучасних теорій та методів географічної, економічної та психолого-педагогічних наук, із використанням комплексу міждисциплінарних даних, за умов недостатності інформації та невизначеності умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Педагогічну практику (7 семестр, 8 кредитів ЄКТС) проходять студенти впродовж 5 тижнів з відривом від навчання. Під час практичної роботи в школі здобувач здійснює підготовку до проведення уроків і виховних заходів, вивчає методичний досвід роботи вчителів географії та економіки, класного керівника. Найважливіше, що ця практика передбачає проведення студентами уроків та виховних заходів згідно їх індивідуального плану: практикант має провести не менше 6-ти залікових уроків з географії та економіки. Керівники практики зі школи та від Університету систематично надають методичну та організаційну допомогу студентам, а також здійснюють науково-методичний аналіз проведених ними занять. Виконання обов'язків класних керівників підтверджують написанням психолого-педагогічної характеристики на учнівський колектив.

Отже, різні види практики як складова навчального процесу у закладі вищої освіти для здобувачів I (бакалаврського) рівня створюють умови для формування професійної компетентності майбутніх вчителів географії, економіки, дають змогу поєднати теоретичні знання з практичним їх застосуванням, мотивують до постійного розвитку й удосконалення. Щорічно в Університеті проводиться опитування здобувачів «Освіта очима студентів», за результатами якого отримуємо зворотну інформацію щодо обсягу та якості практичної підготовки. Результати свідчать про те, що більше 67 % опитаних визнають обсяг практик достатнім, 72%

повністю задоволені рівнем компетентностей, здобутих під час проходження практики. Проте у відкритому питанні щодо шляхів покращення освітньої програми найчастіше (20% опитаних) виходять із пропозицією «збільшити кількість практик (психолого-педагогічних, соціально-економічних тощо)».

Винятково важливо для нас, щоб практико-зорієнтований аспект підготовки сприяв формуванню у майбутніх учителів розуміння сутності педагогічних технологій та уміння їх використовувати при вивченні шкільних курсів географії та економіки. Це відбувається у ході впровадження та оновлення змісту таких дисциплін, як: «Вступ до спеціальності», «Інформаційні технології в освіті», «Сучасні педагогічні технології», «Методика шкільного географічного краєзнавства», «Методика навчання географії у закладах загальної середньої освіти», «Методика навчання економічних дисциплін у ЗЗСО».

У Волинському національному університеті імені Лесі Українки практична підготовка майбутніх учителів географії, економіки здійснюється також шляхом використання інноваційних педагогічних технологій при викладанні обов'язкових та вибіркових компонентів освітньої програми, проведенні практичних занять із використанням інформаційних технологій, здійснення краєзнавчо-дослідницької роботи, залучення роботодавців, стейкхолдерів до навчального процесу. В опитуванні «Освіта очима студентів» 84% здобувачів підтримують ініціативу залучення професіоналів-практиків, експертів та представників роботодавців до викладання; 88% підтвердили професійну спрямованість вибіркових дисциплін; 63% – вказали на відповідність змісту освітніх компонентів майбутній професійній діяльності; 82% – повністю задоволені методами та методиками викладання.

Отже, можемо стверджувати, що запропонований практико-зорієнтований аспект освітньо-професійної програми «Середня освіта. Географія. Економіка» I (бакалаврського) рівня вищої освіти у Волинському національному університеті імені Лесі Українки дозволяє підготувати майбутніх вчителів географії, економіки до професійної діяльності, поєднує теоретичні вимоги до підготовки сучасного вчителя з викликами практичних педагогічних потреб в умовах компетентнісного навчання Нової української школи.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Зважаючи на вищевикладений матеріал, нами були зроблені висновки:

1. Врахування сучасних тенденцій реформування загальної середньої освіти потребує перегляду змісту та технологій навчання майбутніх педагогів у закладах вищої освіти.

2. Майбутній вчитель географії, економіки впродовж навчання за I (бакалаврським) рівнем освітньої програми має отримати відповідну практико-зорієнтовану підготовку, яка б забезпечувала формування здатності реалізовувати компетентнісний підхід в майбутній педагогічній діяльності, зокрема в навчанні шкільних курсів географії, економіки.

3. Особливу увагу слід зосередити на педагогічній практичній складовій у підготовці студентів до майбутньої професійної діяльності, опануванні ними сучасними інструментами та техніками, які відповідають концептуальним положенням Нової Української школи.

Перспективним напрямом досліджень із даної проблематики вважаємо зміст та забезпечення практичної підготовки майбутніх вчителів географії, економіки з опорою на компетентнісний підхід, вивчення якості підготовки майбутніх учителів за результатами опитування керівників баз практик.

ЛІТЕРАТУРА

1. Браславська О.В., Рожі І.Г. Компетентнісний підхід у контексті професійної підготовки майбутніх учителів географії до краєзнавчо-туристської роботи. *Молодий вчений*. 2019. № 4.1(68.1). С.100–104.
2. Вішнікіна Л., Топузов О. Структура предметної географічної компетентності учнів (рекомендації для вчителя). *Українська професійна освіта*. 2017. № 1. С. 103–112. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-in/irbis_nbuv/cgiirbis
3. Голота Н. Діалогічні технології як складова практико-зорієнтованої та особистісно-складової підготовки педагогів. *Збірник наукових праць. Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2022. № 37(1). С. 47–53. URL: <https://pedosvita.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/327>
4. Концепція навчання географії України в основній та старшій школі / за заг. ред. д-ра пед. наук О. М. Топузова та канд. пед. наук О. Ф. Надтоки. Київ : ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 56 с.

5. Концептуальні засади реформування середньої освіти «Нова українська школа». 2016. URL: : <http://mon.gov.ua/>
6. Куземко Л. Навички XXI століття в контексті забезпечення якості професійної підготовки педагога. Збірник наукових праць. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2020. № 34 (2). С.28–33
7. Мальчикова Д. С., Мезенцев К. В. Публічний імідж географії в контексті трансформації стандартів базової середньої освіти: досвід України і світ. *Український географічний журнал*. 2022, 1(117). С. 53–63. URL: <https://ukrgeojournal.org.ua/uk/node/734>
8. Положення про проведення практики здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки. URL: <https://ed.vnu.edu.ua>
9. Хоружа Л. Сучасні стратегії трансформації змісту педагогічної освіти. Збірник наукових праць. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2020. № 33(1). С.8–13
10. Чубрей О. С. Система підготовки майбутніх учителів географії до професійної діяльності на засадах компетентнісного підходу : монографія. Чернівці : Технодрук, 2020. 376 с.

REFERENCES

1. Braslavskaya O. V., Rozhi I.H (2019) Kompetentnisnyi pidkhid u konteksti profesiinoyi pidhotovky maibutnikh uchyteliv heohrafii do kraieznavcho-turystskoyi roboty. *Molodyi vchenyi..* № 4.1 (68.1).100–104 [in Ukrainian].
 2. Vishnikina L., Topuzov O. (2017)Struktura predmetnoi heohrafichnoi kompetentnosti uchniv (rekomentatsii dlia vchytelia). *Ukrainska profesiina osvita*. № 1. 103–112. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-in/irbis_nbuv/cgiirbis [in Ukrainian].
 3. Holota N. (2022) Dialohichni tekhnologii yak skladova praktyko-zoriientovanoi ta osobystisno-skladovoi pidhotovky pedahohiv. *Zbirnyk naukovykh prats. Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka. Psykholohiia. Pedahohika*. № 37(1). 47–53. URL: <https://pedosvita.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/327> [in Ukrainian].
 4. Kontseptsiiia navchannia heohrafii Ukrainy v osnovnii ta starshii shkoli / za zah. red. d-ra ped. nauk (2018) O. M. Topuzova ta kand. ped. nauk O. F. Nadtoky. Kyiv: TOV «KONVI PRINT» 56 [in Ukrainian].
 5. Kontseptualni zasady reformuvannia serednoi osvity «Nova ukrainska shkola»(2016) . URL: : <http://mon.gov.ua/> [in Ukrainian].
 6. Kuzemko L. (2020)Navychky XXI stolittia v konteksti zabezpechennia yakosti profesiinoyi pidhotovky pedahoha. *Zbirnyk naukovykh prats. Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka. Psykholohiia. Pedahohika*. № 34 (2). 28–33. [in Ukrainian].
 7. Malchykova D. S., Mezentsev K. V. (2022) Publichnyi imidzh heohrafii v konteksti transformatsii standartiv bazovoi serednoi osvity: dosvid Ukrainy i svit. *Ukrainskyi heohrafichnyi zhurnal*, 1(117). 53–63. URL: <https://ukrgeojournal.org.ua/uk/node/734> [in Ukrainian].
 8. Polozhennia pro provedennia praktyky zdobuvachiv osvity Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. URL: <https://ed.vnu.edu.ua>. [in Ukrainian].
 9. Khoruzha L. (2020) Suchasni stratehii transformatsii zmistu pedahohichnoi osvity. *Zbirnyk naukovykh prats. Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka. Psykholohiia. Pedahohika*. № 33(1). 8–13[in Ukrainian].
 10. Chubrei O. S. (2020) Systema pidhotovky maibutnikh uchyteliv heohrafii do profesiinoyi diialnosti na zasadakh kompetentnisnogo pidkhodu : monohrafiia. Chernivtsi : Tekhnodruk. 376 [in Ukrainian].
-

N. M. TKACHUK

*Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor at the Department of Economic and Social Geography,
Lesia Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine
E-mail: nadia.tkachuk4@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-8018-9733>*

YU. M. BARSKYI

*Doctor of Economic Science, Professor,
Dean of Geographic Faculty,
Lesia Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine
E-mail: barsky.yuriy@vnu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0001-9937-9847>*

**PRACTICAL ASPECTS OF TRAINING FUTURE TEACHERS OF GEOGRAPHY
AND ECONOMICS FOR PROFESSIONAL ACTIVITIES IN NEW UKRAINIAN SCHOOL**

The article considers the importance of the practical component in the training of future teachers of geography and economics in higher education institutions. It was established that in the conditions of general secondary education reform, it is necessary to take into account the conceptual provisions of the National Academy of Sciences and the legislative and regulatory framework in the content of educational and professional programs for the training of teaching staff, especially the practically oriented aspect of teaching technologies. It is emphasized that it is important to project the learning outcomes of higher pedagogical education graduates for future professional activity in the conditions of the New Ukrainian School, to ensure the formation of the technological component of professional competence in order to implement the competence approach when teaching school courses in geography and economics at the National Academy of Sciences. The purpose of the proposed study is to substantiate the practically oriented aspect of training future teachers of geography and economics of the basic school at Lesya Ukrainka Volyn National University. To solve this problem, the author of the article analyzed the regulatory and legal framework, revealed the content of the educational and professional program for the training of future teachers of geography and economics at the I (bachelor) level of higher education at Lesya Ukrainka Volyn National University, presented the results of the study of the level of satisfaction of students with the organization and content of the practical oriented aspect of OP. The scientific novelty of the material lies in the fact that the author presents proven experience of the content and organization of practice according to an educational program that has no analogues in the environment of higher education. The proposed material can be used to train future teachers of geography and economics in other institutions of higher education. Conclusions are made about the importance of reviewing and improving the practice-oriented aspect of training in view of the stages of reforming school education within the conceptual foundations of the New Ukrainian School. The article summarizes the work experience of the Department of Economic and Social Geography of the Volyn National University named after Lesya Ukrainka, offers the author's vision of ways to improve, the results of a sociological survey of higher education students regarding the problem.

Key words: future teachers, competence, educational and professional program, practice, training.